

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 119/17

Λουξεμβούργο, 14 Νοεμβρίου 2017

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-498/16
M. Schrems κατά Facebook Ireland Limited

Ο γενικός εισαγγελέας M. Bobek θεωρεί ότι ο M. Schrems δύναται να επικαλεσθεί την ιδιότητα του καταναλωτή προκειμένου να ασκήσει αγωγή κατά της Facebook Ireland ενώπιον των αυστριακών δικαστηρίων διεκδικώντας τις απαιτήσεις του που απορρέουν από την ιδιωτική χρήση λογαριασμού Facebook

Ωστόσο, δεν επιτρέπεται να επικαλεσθεί την ιδιότητα του καταναλωτή προκειμένου να προβάλει τις απαιτήσεις που του εκχώρησαν άλλοι καταναλωτές

Ο Maximilian Schrems, Αυστριακός υπήκοος, άσκησε αγωγή κατά της Facebook Ireland ενώπιον αυστριακού δικαστηρίου. Ισχυρίζεται ότι η Facebook Ireland προσέβαλε τόσο τα δικά του δικαιώματα στην ιδιωτική ζωή και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα¹ όσο και επτά άλλων χρηστών του Facebook οι οποίοι του εκχώρησαν τις απαιτήσεις τους από παρόμοιες αιτιάσεις περί προσβολής², ανταποκρινόμενοι σε πρόσκληση που εκείνος απηύθυνε προς τούτο μέσω του διαδικτύου³. Οι εν λόγω χρήστες είναι κάτοικοι Αυστρίας, Γερμανίας και Ινδίας.

Η Facebook Ireland αμφισβητεί τη διεθνή δικαιοδοσία των αυστριακών δικαστηρίων. Πρώτον, προβάλλει ότι ο M. Schrems δεν δύναται και εν πάση περιπτώσει δεν δύναται πλέον να θεωρείται καταναλωτής στο πλαίσιο της κύριας δίκης κατά της Facebook. Η Facebook Ireland ισχυρίζεται ότι ο M. Schrems έπαυσε να έχει την ιδιότητα του καταναλωτή λόγω της επαγγελματικής δραστηριότητας που έχει αναπτύξει σχετικά με τις απαιτήσεις του κατά της εταιρίας. Επομένως, ο M. Schrems δεν μπορεί να επωφεληθεί του προνομίου το οποίο αναγνωρίζει το δίκαιο της Ένωσης⁴ στους καταναλωτές, παρέχοντάς τους το δικαίωμα να εναγάγουν στην ημεδαπή, στον τόπο της κατοικίας τους, αλλοδαπό αντισυμβαλλόμενο. Εν πάση περιπτώσει, το γεγονός ότι ο M. Schrems δημιούργησε *σελίδα* Facebook σημαίνει ότι χρησιμοποιεί το Facebook για επαγγελματικούς σκοπούς. Δεύτερον, η Facebook Ireland υποστηρίζει ότι το προνόμιο της διεθνούς δικαιοδοσίας του τόπου κατοικίας του καταναλωτή είναι αυστηρώς προσωποπαγές και ουδόλως επιτρέπεται η επίκλησή του σε περίπτωση εκχώρησης απαιτήσεων.

Το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία) ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει το προνόμιο της διεθνούς δικαιοδοσίας του τόπου κατοικίας του καταναλωτή όσον αφορά τα ανωτέρω δύο ζητήματα.

Το Oberster Gerichtshof εκθέτει το ιστορικό της διαφοράς και αναφέρει ότι ο M. Schrems εξειδικεύεται στο δίκαιο της τεχνολογίας πληροφοριών και στο δίκαιο της προστασίας δεδομένων και εκπονεί διδακτορική διατριβή με θέμα τις δικαιοδικές πτυχές της προστασίας δεδομένων. Χρησιμοποιεί το Facebook από το 2008. Αρχικώς, χρησιμοποιούσε το Facebook αποκλειστικώς

¹ Ο M. Schrems ζητεί να κριθούν ανίσχυροι συγκεκριμένοι συμβατικοί όροι, να παραλειφθεί η χρησιμοποίηση δεδομένων και να του επιδικασθεί αποζημίωση. Η άσκηση της υπό κρίση αγωγής κατέστη δυνατή με την υποστήριξη μιας εταιρίας χρηματοδότησης δικών έναντι αμοιβής ίσης με το 20 % του τελικού αποτελέσματος και ενός πρακτορείου δημοσίων σχέσεων.

² Με αποκλειστικό σκοπό τη δικαστική τους διεκδίκηση.

³ Μετά από πρόσκλησή του, περισσότερα από 25 000 άτομα έχουν εκχωρήσει στον M. Schrems τις απαιτήσεις τους κατά της Facebook Ireland μέσω των πολυάριθμων ιστοτόπων που ο ίδιος έχει καταχωρίσει. Στις 9 Απριλίου 2015, επιπλέον 50 000 άτομα ήδη βρίσκονταν σε λίστα αναμονής.

⁴ Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (γνωστός ως κανονισμός Βρυξέλες I, ΕΕ 2001, L 12, σ. 1).

για ιδιωτικούς σκοπούς με ψευδώνυμο. Από το 2010, χρησιμοποιεί έναν *λογαριασμό* Facebook με το δικό του όνομα, αναγραφόμενο με κυριλλικούς χαρακτήρες, για δραστηριότητες αμιγώς ιδιωτικής φύσεως –μεταφόρτωση φωτογραφιών, αναρτήσεις στο διαδίκτυο και συνομιλίες με χρήση της υπηρεσίας «messenger». Έχει αποκτήσει περίπου 250 «φίλους Facebook». Επιπλέον, από το 2011 διατηρεί μια *σελίδα* Facebook. Η σελίδα αυτή περιέχει πληροφορίες που αφορούν τις διαλέξεις που δίνει, τη συμμετοχή του σε δημόσιες συζητήσεις και τις εμφανίσεις του σε μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα βιβλία τα οποία έχει συγγράψει, τις δωρεές που συγκεντρώνει καθώς και πληροφορίες για τις δικαστικές του ενέργειες⁵ κατά της Facebook Ireland.

Με αντικείμενο τις συγκεκριμένες δικαστικές ενέργειες, ο M. Schrems έχει εκδώσει δύο βιβλία, έχει δώσει διαλέξεις (ενίοτε με αμοιβή), έχει καταχωρίσει πολυάριθμους ιστότοπους (ιστολόγια, διαδικτυακές συγκεντρώσεις υπογραφών για υποβολή συλλογικών αιτημάτων, εκκλήσεις να χρηματοδοτηθούν από το κοινό [crowdfunding] διαδικασίες κατά της εναγομένης), έχει λάβει διάφορες διακρίσεις και έχει συστήσει τον σύλλογο Verein zur Durchsetzung des Grundrechts auf Datenschutz. Έχει σχηματίσει ομάδα δέκα ατόμων, με πενταμελή πυρήνα, που τον υποστηρίζουν «στην εκστρατεία του κατά της Facebook».

Με τις σημερινές προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας M. Bobek προτείνει στο Δικαστήριο να δώσει στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα του Oberster Gerichtshof την απάντηση ότι ένας καταναλωτής δεν παύει να έχει την ιδιότητα αυτή αν δημοσιεύει βιβλία, δίνει διαλέξεις, διαχειρίζεται ιστότοπους ή συγκεντρώνει δωρεές για τη διεκδίκηση απαιτήσεων, όσον αφορά απαιτήσεις που απορρέουν από την ιδιωτική χρήση του δικού του *λογαριασμού* Facebook. Επομένως, ο M. Schrems θεωρείται καταναλωτής όσον αφορά τις δικές του απαιτήσεις που απορρέουν από την ιδιωτική χρήση του δικού του *λογαριασμού* Facebook. Πάντως, στο Oberster Gerichtshof εναπόκειται να εξακριβώσει τα ανωτέρω πραγματικά περιστατικά.

Κατά τον γενικό εισαγγελέα, η ιδιότητα του καταναλωτή βασίζεται, κατά κανόνα, στη φύση και στον σκοπό της σύμβασης κατά τον χρόνο που αυτή συνήφθη. Η μεταγενέστερη αλλαγή χρήσης μπορεί να ληφθεί υπόψη μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Σε σύνθετες περιπτώσεις, στις οποίες η φύση και ο σκοπός μιας σύμβασης είναι τόσο ιδιωτικός όσο και επαγγελματικός, η ιδιότητα του καταναλωτή μπορεί να διατηρηθεί μόνον αν το επαγγελματικό «περιεχόμενο» δύναται να θεωρηθεί επουσιώδες. Η γνώση, η εμπειρία, η ενασχόληση με τα κοινά ή το γεγονός ότι έχει αποκτηθεί ορισμένη φήμη λόγω δικαστικών ενεργειών δεν μπορούν αυτά καθ' εαυτά να στερήσουν από κάποιον την ιδιότητα του καταναλωτή.

Ο γενικός εισαγγελέας προτείνει στο Δικαστήριο να δώσει στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα του Oberster Gerichtshof την απάντηση ότι ένας καταναλωτής, ο οποίος μπορεί να εναγάγει στον τόπο της κατοικίας του τον αλλοδαπό αντισυμβαλλόμενο του, δεν δύναται να προβάλει, συγχρόνως με τις δικές του απαιτήσεις, τις ομοειδείς απαιτήσεις που του εκχώρησαν άλλοι καταναλωτές με κατοικία στο ίδιο κράτος μέλος, σε άλλα κράτη μέλη ή σε τρίτα κράτη.

Κατά τον γενικό εισαγγελέα, οι επίμαχες διατάξεις είναι σαφείς ως προς το ότι η διεθνής δικαιοδοσία του τόπου κατοικίας του καταναλωτή περιορίζεται πάντοτε σε συγκεκριμένα συμβαλλόμενα μέρη. Ως εκ τούτου, θα αντέβαινε προς τους συγκεκριμένους κανόνες να επιτραπεί σε έναν καταναλωτή να επωφεληθεί του προνομίου αυτού όσον αφορά απαιτήσεις που του εκχώρησαν άλλοι καταναλωτές απλώς και μόνο για να τις διεκδικήσει δικαστικώς. Ειδικότερα, μια τέτοιου είδους παρέκταση θα καθιστούσε δυνατή τη σώρευση απαιτήσεων ενώπιον ενός δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία και, προκειμένου για συλλογικές αγωγές, την επιλογή του τόπου των ευνοϊκότερων δικαστηρίων, με την εκχώρηση όλων των απαιτήσεων σε καταναλωτή ο οποίος κατοικεί στο συγκεκριμένο κράτος. Θα μπορούσε να επιφέρει μια άνευ ορίων στοχευμένη εκχώρηση σε καταναλωτές που κατοικούν στο κράτος των δικαστηρίων με την ευνοϊκότερη

⁵ Το 2011, ο M. Schrems υπέβαλε ενώπιον της ιρλανδικής επιτροπής προστασίας δεδομένων είκοσι δύο καταγγελίες κατά της εναγομένης. Σε απάντηση των καταγγελιών αυτών, η εν λόγω επιτροπή συνέταξε έκθεση ελέγχου η οποία περιείχε συστάσεις προς την Facebook Ireland και εν συνεχεία έκθεση επανελέγχου. Τον Ιούνιο του 2013, ο M. Schrems υπέβαλε ακόμη μία καταγγελία κατά της Facebook Ireland σχετικά με το πρόγραμμα παρακολούθησης PRISM, η οποία οδήγησε στην ακύρωση της απόφασης της Επιτροπής «Safe Harbor» με απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650), βλ. ανακοινωθέν τύπου 117/15.

νομολογία, τα μικρότερα έξοδα ή την πιο γενναιόδωρη δικαστική συνδρομή, προκαλώντας, ενδεχομένως, υπερβολική επιβάρυνση κάποιων δικαστηρίων που έχουν διεθνή δικαιοδοσία.

Ο γενικός εισαγγελέας M. Bobek δέχεται ότι η δυνατότητα να ασκηθεί συλλογική αγωγή προωθεί τον σκοπό αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των καταναλωτών. Εξάλλου, ο επιτυχής σχεδιασμός και η ορθή εφαρμογή ενός μηχανισμού συλλογικής έννομης προστασίας μπορεί να προσφέρει περαιτέρω συστημικά οφέλη στο δικαστικό σύστημα, όπως είναι η ελαχιστοποίηση της ανάγκης για παράλληλη εκδίκαση μιας υπόθεσης. Ωστόσο, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να θεμελιώσει μια τέτοια δυνατότητα συλλογικής έννομης προστασίας, αλλά συν τω χρόνω στον νομοθέτη της Ένωσης.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106